

Щодо досвіду парламентських комунікацій у ЄС*

1. Аналіз моделі (опис комунікації, як населення користується соціальними мережами, канали комунікації, характер контенту в каналах комунікації)

Оскільки склад Європейського Парламенту обирається прямим голосуванням громадянами ЄС, для нього є важливим існування налагоджених каналів комунікації та інформування громадян про свою діяльність і цінності Європейського Парламенту. Цільовою аудиторією є громадяни ЄС (держав-членів ЄС).

Основними інструментами та заходами¹ у сфері комунікаційної політики є:

- **контактні центри**² (громадяни можуть написати або зателефонувати до контактних центрів, щоб отримати відповіді на свої питання), наприклад інформаційний центр «*Europe Direct*»;

- *Центри європейської документації та Ask EP*³;

- *офіційний вебсайт EU EUROPA*⁴;

- *телевізійна інформаційна служба EC Europe by Satellite*⁵;

- *мультимедійний центр Парламенту*⁶;

- *вебсайти інших інституцій ЄС, їх прес-служби*⁷ та соціальні мережі;

- *Європейська радіомережа Euranet та Euronews* тощо.

Крім того, усі охочі можуть *відвідати Парламент* (у Страсбурзі та Брюсселі), *Парламентаріум* (центр для відвідувачів Парламенту у Брюсселі) та *Будинок європейської історії* (у Брюсселі).

Інформаційний центр *Europe Direct* перебуває під керівництвом Європейської Комісії. Центр відповідає на будь-які запитання громадськості про Європейський Союз за телефоном і на електронну пошту. Серед персоналу – носії 24 офіційних мов ЄС, а також української та російської мов. Співробітник Центру може дати негайну відповідь на загальні питання про ЄС; допомогти переміститися сторінками, що публікуються установами ЄС на їх вебпорталах; допомогти знайти більш спеціалізовану інформацію; за необхідності, може звернутися від імені заявника до експерта з Європейської комісії, надати контактні дані для отримання додаткової інформації та консультацій; надати інформацію, яка буде фактично коректною та актуальною, відповідно до

¹ Communication policy. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/144/communication-policy>

² Call us. URL: https://european-union.europa.eu/contact-eu/call-us_en

³ Citizens' Enquiries (Ask EP). URL: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/stay-informed/citizens-enquiries>

⁴ Your gateway to the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/index_en

⁵ Europe by Satellite. URL: <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/>

⁶ Multimedia Centre. URL: <https://multimedia.europarl.europa.eu/en>

⁷ Press contacts in EU institutions, bodies and agencies. URL: https://european-union.europa.eu/contact-eu/press-contacts_en

стандартів⁸. На вебсайті можна дізнатися, яку інформацію Центр не надає, графік роботи та строки надання відповіді.

Центри європейської документації (EDC) виконують освітню функцію та готують дослідження з питань європейської інтеграції. Вони готують добірки документів із європейських питань та заохочують академічну спільноту долучатися до дебатів про майбутнє ЄС. Додатково центри проводять консультації та навчання⁹.

Відділ звернень громадян¹⁰ (*Ask EP*) надає інформацію про Європейський Парламент, його позиції та діяльність, організацію і правила, повноваження й процедури.

Вебсайт *EU EUROPA*¹¹ адмініструється Генеральним директором з питань комунікації та є офіційним вебсайтом Європейського Союзу. На сайті міститься загальна інформація про принципи, основні цінності ЄС, інституції ЄС, життя, навчання, роботу, основні новини та події, історія ЄС у короткому огляді (таймлайн) – для більш детальної інформації можна перейти до історичних архівів інституцій ЄС. Є окрема сторінка «Легко читати – Європейський Союз¹²», а також посилання на сайт¹³ для людей із вадами розумового розвитку.

Europe by Satellite (EbS) – телевізійна інформаційна служба Європейського Союзу – надає аудіовізуальні матеріали, пов'язані з ЄС, через супутник і онлайн. На вебсторінці¹⁴ можна ознайомитися з головними новинами, підписатися на розсилку, а також ознайомитись із інформацією щодо авторського права, фотонovinaми тощо. На вебсторінці також представлені серії подкастів, створених Європейською комісією та агентствами ЄС. Вони охоплюють широкий спектр тем: від головних новин ЄС до сільського господарства, фінансів, навколишнього середовища, досліджень тощо.

*Мультимедійний центр*¹⁵ – це аудіовізуальне сховище Європейського Парламенту, де можна знайти сюжети новин, відео у прямому ефірі та змонтоване відео, відео із соціальних мереж, інфографіку, фотографії, фотопідбірки або архіви, інформацію про акредитацію ЗМІ (журналісти, фотографи та аудіовізуальні команди повинні подати заявку на акредитацію ЗМІ та отримати спеціальний дозвіл на зйомку в Європейському Парламенті).

Парламентаріум (центр для відвідувачів Парламенту). Екскурсії здійснюються будь-якою із 24 офіційних мов Європейського Союзу. Центр для відвідувачів відкритий сім днів на тиждень, вхід безкоштовний. Він повністю доступний для відвідувачів із обмеженими можливостями¹⁶.

⁸ Europe Direct – answering your questions about the EU. URL: https://european-union.europa.eu/contact-eu/write-us/answering-your-questions_en

⁹ European documentation centres. Challenges for the EDCs' work in the 21st century. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e984accf-13bd-4ec3-8443-4f6dfce4f29c>

¹⁰ Citizens' enquiries - Contact form. URL: <https://www.europarl.europa.eu/forms/en/ask-ep>

¹¹ Your gateway to the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/index_en

¹² Easy to read - The European Union. URL: https://european-union.europa.eu/easy-read_en

¹³ Easy-to-read information is easier to understand. URL: <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read/>

¹⁴ Europe by Satellite. URL: <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/>

¹⁵ Multimedia centre. URL: <https://multimedia.europarl.europa.eu/en>

¹⁶ Visiting European Parliament. URL: <https://visiting.europarl.europa.eu/en/visitor-offer/brussels/parlamentarium>

Крім того, був запущений окремий вебсайт «Що Європа робить для мене»¹⁷ – це інтерактивний «живий» багатомовний вебсайт, створений за ініціативи Європейського Парламенту, на якому можна знайти детальну інформацію про вплив ЄС на повсякденне життя громадян і місцевих громад.

Завдяки безкоштовному додатку для громадян «Європа у долоні»¹⁸ інформація про ЄС доступна 24 мовами, її можна легко шукати, ділитися й персоналізувати. Новий мобільний додаток, розроблений Європейським Парламентом, покликаний допомогти громадянам дізнатися, що ЄС зробив, робить і планує зробити.

Серед інструментів участі громадян держав-членів ЄС варто вказати портал «Скажи своє слово» (*Have you say*)¹⁹, який дозволяє брати активну участь у формуванні політики ЄС. На цьому порталі громадяни та представники бізнесу можуть поділитися своїми думками про нову політику ЄС і законодавство. Також впроваджено механізм Молодіжного діалогу ЄС (*EU Youth Dialogue*)²⁰ у рамках Молодіжної стратегії ЄС на 2019–2027 роки²¹ (*EU Youth Strategy*), а також кілька каналів у соціальних мережах, орієнтованих на молодь²². Молодіжний діалог ЄС забезпечує врахування думки, поглядів та потреб молодих людей і молодіжних організацій при визначенні молодіжної політики ЄС²³.

Для більш широкого охоплення аудиторії використовуються різні платформи. У соціальних мережах зазвичай висвітлюються політичні й соціальні питання. Створюється унікальний контент, який відповідає потребам кожної платформи. Основні канали включають: *Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, Pinterest, Reddit, YouTube, Flickr, Snapchat*²⁴. На порталі Європейського Співтовариства є зручний пошук за інституцією, тематикою або видом акаунту, який допоможе знайти вебресурс у соціальних мережах за участю ЄС.

2. Генеза складових частин та кращі практики (*опис хронологічного розвитку комунікаційної моделі парламентських комунікацій, зокрема протидія дезінформації, практика роботи парламенту з населенням щодо протидії дезінформації, системна робота із цільовими аудиторіями та стейкхолдерами тощо*).

Потреба в ефективній комунікації закладена в Хартії з основних прав Європейського Союзу (далі – Хартія), яка гарантує право всіх громадян бути проінформованими про питання, що стосуються ЄС. Інституції ЄС розробили низку інструментів та послуг для підтримання зв'язку із громадськістю та її інформування²⁵. Так, ЄС несе відповідальність за інформування громадян ЄС та

¹⁷ What Europe does for me. URL: <https://www.what-europe-does-for-me.eu/>

¹⁸ Europe in the palm of your hand: launch of a Citizens' App. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190111IPR23213/europe-in-the-palm-of-your-hand-launch-of-a-citizens-app>

¹⁹ Welcome to Have your say. URL: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_en

²⁰ What is the EU Youth Dialogue? URL: https://youth.europa.eu/get-involved/eu-youth-dialogue/what-eu-youth-dialogue_en

²¹ EU Youth Strategy. URL: https://youth.europa.eu/strategy_en

²² Social media channels. URL: https://european-union.europa.eu/contact-eu/social-media-channels_en#/search

²³ Resolution of the Council of the European Union and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on a framework for European cooperation in the youth field: The European Union Youth Strategy 2019–2027. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2018:456:FULL>

²⁴ ECPRD REPLY Request 4686 Social media strategy in parliament

²⁵ Communication policy. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/144/communication-policy>

інших зацікавлених сторін про свої рішення та діяльність. Інституції ЄС мають спеціалізований персонал і спеціальні бюджети, призначені для того, щоб інформація про Союз була легкодоступною та зрозумілою для громадян.

У 1974 році в рамках Європейської Комісії був ініційований Проект «Євробарометр» як засіб «відкрити європейців самим собі». З того часу він значно розвинувся й розширився за рахунок різних інструментів опитування. У 2007 році Європейський Парламент почав замовляти власну регулярну серію опитувань Євробарометра, зосереджуючись, зокрема, на темах, характерних для Європейського Парламенту, з чого числі на європейських виборах. Окрім Європейської Комісії та Європейського Парламенту, опитування Євробарометру зараз використовують декілька інституцій та агенцій ЄС. Поєднання широкого спектру тем, які послідовно висвітлюються протягом тривалого часу, регулярність публікацій та географічне охоплення робить «Євробарометр» унікальним джерелом знань та інформації в Європейському Союзі²⁶.

Починаючи з 2001 року було докладено більше зусиль для створення узгодженої комунікаційної стратегії ЄС. Європейська Комісія випустила низку важливих політичних документів з питань комунікації. У 2002 році було створено портал «Твій голос в Європі», який у листопаді 2018 року було перетворено на портал «Скажи своє слово».

У лютому 2006 року Європейська Комісія ухвалила Білу книгу про європейську комунікаційну політику²⁷, в якій визначила п'ять напрямів діяльності, пов'язаних із партнерством з іншими інституціями, урядами та громадянським суспільством, підкреслила важливість просування права на свободу інформації в ЄС і запропонувала розробити європейську хартію або кодекс поведінки у сфері комунікації.

За ініціатииви Європейського Парламенту відповідно до Лісабонського договору з 1 квітня 2012 року було створено *Європейський інститут громадянства (ECI)*, що забезпечує громадянам ЄС сильніший голос шляхом права нап'ямую звертатися до Європейської Комісії із проханням про висунення нових політичних ініціатив, а також надає можливість збільшити участь громадян та організованого громадянського суспільства у формуванні цієї політики, сприяючи створенню справжнього публічного простору ЄС²⁸.

Нова програма «Європа для громадян» була офіційно ухвалена Радою 14 квітня 2014 року²⁹ (втратила чинність) із бюджетом у 185,5 млн євро, що є меншим порівняно з попередньою програмою і початковою пропозицією Комісії. Програма «Європа для громадян 2014–2020» пропонувала фінансування у двох основних тематичних сферах: (1) Європейська пам'ять, та (2) Демократичне залучення та громадянська участь.

²⁶ About Eurobarometer. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/about/eurobarometer>

²⁷ White paper on a European communication policy. URL: https://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com2006_35_en.pdf

²⁸ Regulation (EU) 211/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on the citizens' initiative. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011R0211>

²⁹ Council Regulation (EU) 390/2014, of 14 April 2014, establishing the 'Europe for Citizens' programme for the period 2014-2020. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2014_115_R_0002

30 травня 2018 року Європейська Комісія опублікувала свою пропозицію щодо створення програми «Права та цінності» (2021–2027), яка фінансуватиметься з нового Фонду «Юстиція, права та цінності» із загальним бюджетом 641,7 млн євро. Напрямок «Залучення та участь громадян» нової програми із запропонованим бюджетом 233 млн євро має на меті замінити поточну програму «Європа для громадян», зосередившись на (1) покращенні розуміння громадянами Союзу, його історії, культурної спадщини та розмаїття, та (2) сприянні обміну та співпраці між громадянами різних держав.

У січні 2022 року Європейський Парламент та Європейська Комісія спільно запустили новий міжінституційний вебсайт Євробарометр³⁰. На цій платформі в одному місці розміщені всі існуючі дані опитувань Євробарометра від Європейського Парламенту та Європейської Комісії, починаючи з 1974 року. Вебсайт пропонує повний доступ до найбільшої бази даних опитувань в Європейському Союзі. Всі майбутні опитування будуть публікуватися там. Поточна вебсторінка³¹ буде й надалі використовуватися для контенту, пов'язаного з опитуваннями, ексклюзивного для Європейського Парламенту, – регулярні інформаційні бюлетені Plenary Insight³² (Пленарні огляди) або звіти, підготовлені на основі результатів опитувань Євробарометра, такі як «Соціально-демографічні тенденції».

Європейський Парламент послідовно наполягає на спільній європейській відповіді на дезінформацію і закликає виділяти більше ресурсів на боротьбу з дезінформацією в державах-членах ЄС та сусідніх державах. У Резолюції від березня 2022 року, яка ґрунтується на роботі Спеціального комітету з питань іноземного втручання в усі демократичні процеси в Європейському Союзі, включаючи дезінформацію (INGE), Парламент визнає, що недостатня обізнаність ЄС та відсутність контрзаходів робить його привабливим для втручання зловмисних іноземних суб'єктів, що ставить під загрозу демократію. Він закликає до спільної стратегії та низки конкретних заходів, таких як заборона російських пропагандистських каналів і вимога до інтернет-платформ робити свій внесок у зменшення інформаційних маніпуляцій та втручань, збільшення державного фінансування незалежних, плюралістичних і широко розповсюджених ЗМІ та установ, що займаються перевіркою фактів, заборона іноземним суб'єктам наймати на роботу колишніх політиків високого рівня.

У березні 2022 року Європейський Парламент створив новий спеціальний Комітет з питань іноземного втручання (INGE2). Комітет виявляє прогалини в законодавстві ЄС, які можуть бути використані у зловмисних цілях.

Крім того, Антидезінформаційна група Європейського Парламенту здійснює моніторинг та аналіз дезінформації, співпрацює з іншими інституціями та громадянським суспільством, а також організовує навчальні та просвітницькі заходи. Парламент також має вебсторінку «Як боротися з дезінформацією» і

³⁰ Eurobarometer. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>

³¹ What is Eurobarometer ? URL: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/be-heard/eurobarometer>

³² Plenary Insights – March 2022. URL: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/be-heard/eurobarometer/plenary-insights-march-2022>

ділитися власними дослідженнями про медіаграмотність та надійні джерела інформації через свої канали в соціальних мережах.

Прес-служба також здійснює моніторинг висвітлення діяльності парламенту в ЗМІ та виправляє неправдиву інформацію про нього.

3. Моделювання (*синтез елементів моделі комунікацій парламенту*)

Набуття чинності Лісабонським договором суттєво вплинуло на роботу інституцій ЄС, посилило роль Європейського Парламенту й зосередило увагу на досягненні результатів для громадян ЄС через більш впорядкований та демократичний процес прийняття рішень. Як безпосередньо обраний орган, що представляє громадян ЄС, Парламент несе чітку відповідальність за інформування про те, що робить ЄС, а також вирішення проблем, які турбують громадян. Активна участь у формуванні комунікаційних стратегій і політик є не лише одним із зобов'язань Парламенту перед громадянами ЄС, але й відповідає його власним інтересам.

У своїх звітах та резолюціях Парламент неодноразово вносив пропозиції щодо покращення відносин між ЄС як інституцією та громадянами держав-членів ЄС. Наприклад, у своїй Резолюції від 7 вересня 2010 року про створення європейської публічної сфери він запропонував конкретні шляхи сприяння залученню громадян до дебатів з питань ЄС і підкреслив, що краща комунікація між урядами, політичними партіями, університетами, громадськими мовниками та інституціями ЄС є життєво важливою для розвитку європейської публічної сфери. Кілька депутатів Європарламенту також активно долучилися до дебатів із громадянами та відповіли на їхні запитання на платформі «Дебати про Європу»³³.

Європейський Парламент спілкується із ЗМІ, зацікавленими сторонами та громадянами з питань, що становлять інтерес для ЄС, включаючи політику та дії ЄС, надаючи різні інформаційні послуги через свої Генеральні директорати з питань комунікації. Інструменти комунікації включають вебсайти, акаунти в соціальних мережах, облаштування окремих приміщень для відвідувачів, офіси зв'язку та місцеві представництва в усіх державах-членах ЄС, а також спеціальні служби для ЗМІ.

4. Проміжний висновок Всебічна, неупереджена й повна комунікація має важливе значення для донесення демократичних ідей до громадян.

Отже, Європейський Парламент спілкується із ЗМІ, зацікавленими сторонами та громадянами з питань, що становлять інтерес для ЄС, включаючи політику та дії ЄС, надаючи різні інформаційні послуги через свої Генеральні директорати з питань комунікації. Інструменти комунікації включають вебсайти, акаунти в соціальних мережах, приміщення для відвідувачів, офіси зв'язку та місцеві представництва в усіх державах-членах ЄС, а також спеціальні служби для засобів масової інформації.

Парламент також надає інформацію та документи на своєму вебсайті всіма 24 офіційними мовами ЄС, через платформу Мультимедійного центру та прес-службу. Оскільки засоби масової інформації відіграють ключову роль в обміні

³³ Leaders. Here are the leaders that have responded to YOUR ideas. URL: <https://www.debatingeurope.eu/leader/>

думками, Парламент підтримує різні медіа-канали, надаючи їм фактичну інформацію, інструменти й можливості для висвітлення своєї діяльності.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

При підготовці матеріалів використано інформацію із бази ECPRD. Відповідні матеріали не призначені для користування у власних наукових дослідженнях.